

InstanceName

§15

Dnr VN 2019-41

Riktlinier för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Beslut

1. Val- och demokratinämnden antar nya riktlinjer för avdrag på grundarvode enligt förslag 1.
2. Val- och demokrat delegerar ansvaret för beslut rörande om avdrag ska göras i de fall som frågan väckts av enskild gruppledare till val- och demokratinämndens presidium.
3. Val- och demokratinämnden beslutar att en redovisning av ledamöters närvaro ska presenteras halvårsvis i val- och demokratinämndens sammanträden.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsekontoret har av val- och demokratinämnden fått i uppdrag att ge förslag på reviderade riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun. Med bakgrund av detta arbetades ett förslag fram som sedan remitterats till val- och demokratinämnden, varifrån remissvar inkommit. Utifrån dessa och tidigare förslag så har kommunstyrelsekontoret kommit med fyra förslag på nya former för riktlinjer för avdrag på grundarvode. Förslag 1 föreslår att avdraget tas bort förutom i särskilda fall, förslag 2 föreslår att avdrag för frånvaro görs kollektivt mot berörd partigrupp baserat på föregående år, förslag 3 föreslår att avdrag görs baserat på om frånvaro på över 50 % förelagt under någon månad under föregående halvår och förslag 4 föreslår att avdrag görs varje månad baserat på andelen frånvaro föregående månad.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande angående förslag till riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Bilaga 1 - §52 VDN Avdrag på grundarvode på grund av frånvaro vid sammanträden i kommunfullmäktige och nämnder 1 januari - 30 juni 2019(264576) (0)_TMP

Bilaga 2 - 07b TJUT Riktlinjer för avdrag på grundarvode vid frånvaro

Bilaga 3 - Riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Bilaga 4 - Internremiss - Revidering riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Bilaga 5 - Miljöpartiets svar på internremiss Val och demokratinämnden NY

Bilaga 6 - Remissvar på remiss angående avdrag på grundarvode för förtroendevalda. Gunilla Lindgren (ROOP)

Bilaga 7 - Remissvar på remiss angående avdrag på grundarvode för förtroendevalda. Sören Karlsson (SD)

Bilaga 8 - Remissvar på remiss angående avdrag på grundarvode för förtroendevalda. Conny Andersson (S)

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Beslutande sammanträde

Yrkanden

Nils Matsson (M), Conny Andersson (S), Jenny Liljenström (MP), Sören Karlsson (SD) och Karin Broström (C) yrkar bifall till förslaget.

Beslutsgång

Ordförande frågar om val- och demokratinämnden kan besluta enligt kommunstyrelsekontorets förslag som bifalls av Nils Matsson (M), Conny Andersson (S), Jenny Liljenström (MP), Sören Karlsson (SD) och Karin Broström (C) med den redaktionella ändringen att beslutspunkt 1 "1. Nya riktlinjer för avdrag på grundarvode antas i linje förslag 1" ändras till "1. Nya riktlinjer för avdrag på grundarvode antas enligt förslag 1.", och finner att nämnden beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder
Gruppledarna i Norrtälje kommun

Förvaltning och avdelning

Handläggare: Petter Andersson
Titel: Praktikant
E-post: petter.andersson@norrtalje.se

Till: Val- och demokratinämnden

Förslag till riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Förslag till beslut

Val- och demokratinämndens presidium föreslår:

Val- och demokratinämnden beslutar:

1. Nya riktlinjer för avdrag på grundarvode antas enligt förslag 1.
2. Nämnden beslutar att delegera ansvaret för beslut rörande om avdrag ska göras i de fall som frågan väckts av enskild gruppledare till val- och demokratinämndens presidium.
3. En redovisning av ledamöters närvaro presenteras halvårsvis i val- och demokratinämndens sammanträden.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Kommunstyrelsekontoret har av val- och demokratinämnden fått i uppdrag att ge förslag på reviderade riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun. Med bakgrund av detta arbetades ett förslag fram som sedan remitterats till val- och demokratinämnden, varifrån remissvar inkommit. Utifrån dessa och tidigare förslag så har kommunstyrelsekontoret kommit med fyra förslag på nya former för riktlinjer för avdrag på grundarvode. Förslag 1 föreslår att avdraget tas bort förutom i särskilda fall, förslag 2 föreslår att avdrag för frånvaro görs kollektivt mot berörd partigrupp baserat på föregående år, förslag 3 föreslår att avdrag görs baserat på om frånvaro på över 50 % förelagt under någon månad under föregående halvår och förslag 4 föreslår att avdrag görs varje månad baserat på andel frånvaro föregående månad.

Ärendet

Beskrivning

Kommunstyrelsekontoret fick i uppdrag av val- och demokratinämnden den 19 september 2019 § 52, att revidera riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda, varpå kansliavdelningen tillsammans med val- och demokratinämndens presidium arbetat fram ett förslag på riktlinjer. Presidiet har därefter valt att skicka ut förslaget på remiss till val- och demokratinämnden, där remissvar senast skulle ha inkommit den tredje februari. Därefter beslutade presidiet den sjätte februari 2020 att med bakgrund av inkomna remissvar ta tillbaka ärendet till kansliet för formulerande av nya förslag.

I ERS 2020 framgår även att "[o]m någon ledamot eller ersättare ofta är frånvarande från sammanträden ska i första hand berört partis gruppledare undersöka orsaken och uppmana till närvaro. Vid upprepad frånvaro för ledamot eller ersättare, kan val- och demokratinämnden besluta att grundarvodet ska dras in för viss tid enligt riktlinjer som val- och demokratinämnden beslutar" ([ERS 2020](#): s.7). Därav är de nya utarbetade förslagen till för att komplettera den effekt som uppmaningar från gruppledarna förväntas ha på närvaron.

Grundarvode:

Grundarvode är ersättning för inläsning av handlingar och andra förberedelser, gruppmöten, underhandskontakter samt övriga kontakter som sker till följd av det politiska uppdraget.

Arvodet utbetalas med 9949 kr/år till ledamot och ersättare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd.

Arvodet till ledamot i nämnd som också är ledamot och ersättare i nämndens utskott eller kommunstyrelsens utskott är 14 920 kr/år.

Grundarvodet betalas ut med 1/12 per månad.

Nedan följer fyra förslag på hur avdrag på grundarvodet till följd av frånvaro kan hanteras.

Förslag 1:

Utgångspunkt:

Förslaget utgår från tanken att de förtroendevalda – som frivilligt ställt upp – vill vara på plats (eller åtminstone anser det viktigt), och att de alltså inte endast – eller till stor del – deltar i politiken för arvodets skull.

Förslag:

Att det rutinmässiga avdraget på grundarvode upphör.

Fördelen med detta förslag är att ledamöter vid ekonomiska straffsystem kan börja väga kostnaderna av att inte delta, då de faktiskt betalar för att inte vara med. Detta gör också att frånvaro får en mindre psykologisk effekt då individerna upplever att de redan tagit straffet.

Om en gruppledare för ett parti bedömer att avdrag ändå bör göras så kan val- och demokratinämnden besluta om detta med majoritetsröst (mer än 50 %).

Det undviker även som sagt var vissa problem som kan orsakas av ekonomiska straff, och nedan följer ett exempel på potentiella effekter av ekonomiska disincitament:

Ett experiment utfördes på 10 israeliska dagis i Haifa, där antalet sena hämtningar mättes före respektive efter att en bot infördes mot sena hämtningar (Gneezy & Rustichini 2000: s.6, 8).¹ De fann då att sena hämtningar blev mer än dubbelt så vanliga efter att en bot infördes, men även att antalet sena hämtningar inte minskat igen efter att botten togs bort (Gneezy & Rustichini 2000: s.8). Detta säger oss att ett ekonomiskt incitament för att närvara inte nödvändigtvis bör leda till högre närvaro, men även att en övergång till ett avdragsfritt system tyvärr inte – utifrån tidigare forskning – nödvändigtvis leder till en bättre närvaro, då skadan av botsystem redan är gjord. Det kan dock potentiellt sett på en positiv effekt på framtida generationer av politiker.

Förslaget har i övrigt effekten att en undkommer problemet med att frånvaro från vissa möten kanske bör anses som mer allvarig än från andra. Exempelvis är enskilda ledamöters närvaro viktigare i vissa sammanträden än andra, då de inför vissa möten inte har något att delge medan de vid andra kan inneha viktig input.

Förslaget undkommer även problemet med subjektivitet som kan komma vid bestämmandet av om avdrag ska göras.

Grundantaganden och syften:

Förslaget vilar på att politiker deltar i politiken av mer altruistiska skäl än ekonomiska incitament. Avdrag för frånvaro behöver inte nödvändigtvis heller vara en effektiv lösning på problemet med inaktivitet bland förtroendevalda, då det kanske är bättre om en ordinarie ledamot som inte insatt sig i handlingarna frånvarar till förmån för en ersättare som har satt sig in i handlingarna och som då är

---

¹ Gneezy, Uri & Rustichini, Aldo. (2000). "A fine is a price". The University of Chicago Press. <https://doi.org/10.1086/468061>

bättre lämpad för att göra yrkanden och dylikt. Det är alltså inte eftertraktat att uppmuntra att vissa förtroendevalda närvarar vid sammanträden endast för att inte få avdrag.

Förslaget tar också hänsyn till att ledamöter som frånvarar trots detta kanske haft en stor inverkan på partiets hållning genom att delge sina åsikter inom partiet.

Förslaget strävar också efter att ta hänsyn till att enskilda ledamöter ibland av olika skäl måste frånvara, och där med även göra det lättare för invånare att åta sig politiska uppdrag.

Syftet med denna förändring är i sådana fall att få riktlinjerna mer i linje med vad som anses om drivkrafter för kommunpolitiker.

Ekonomiska konsekvenser:

Kommunen förlorar en besparing i form av avdraget arvode, men sparar dock mellan 2-3 arbetsdagars arbete för förvaltningen per halvår som tidigare ägnats åt att verkställa avdraget.

Konsekvenser för ERS 2020:

Ingen konflikt uppstår med ersättningsbestämmelserna 2020 då det står att val- och demokratinämnden *kan* göra avdrag ([ERS 2020](#): s.7).

Förslag 2:

Utgångspunkt:

Var parti har ett ansvar mot invånarna att representera dessa, och detta är ett ansvar som partiet delar som grupp.

Förslag:

Att avdrag görs för varje år (alternativt halvår), men att det görs i form av andel frånvaro från möten totalt. Avdraget görs då inte på individen, utan istället på samtliga i partiet.

Anledningen till att det är bättre att räkna för ett år istället för ett halvår är då det ger ökad förutsägbarhet då inkomsterna annars förändras under mitten av ett år. Det gör också att underlaget för avdrag görs på fler möten, samt att det administrativa arbetet för förvaltningen minskar.

Avdrag baseras då även på det sista året i en mandatperiod, där avdraget realiseras under första året på nästkommande mandatperiod.

Det bör då även finnas ett antal möten som varje ledamot kan frånvara utan att det påverkar arvodet. Sådana "fridagar" kan antingen vara personbundna, eller fungera som en pool som samtliga ledamöter inom ett parti delar. Ett pool-system gynnar dock större partier i sådan mån att de lättare kan balansera upp effekterna av en enskild ledamot med hög frånvaro utan att ta ekonomiska konsekvenser, samtidigt som det gör det lättare för samtliga partier att hantera situationer då enskilda ledamöter exempelvis är sjuka under längre tid.

Undantag från anmärkningar av frånvaro kan göras om val- och demokratinämnden med kvalificerad majoritet på 75 % beslutar om ett sådant.

Ett alternativ är även att avdrag endast berättigas om stolen står tom, där avdrag i nämnder räknas för varje par av ordinarie ledamöter och ersättare (en av vardera) som är frånvarande. Detta gäller då även för arbetsutskotten (om ordinarie är frånvarande och den som skulle närvara i dennes ställe också är frånvarande).

Den noterade andelen frånvaro bör sedan multipliceras med en faktor för att räkna ut hur många procent av arvodet som ska erhållas nästkommande period. Faktorn bestämmer då hur andelen frånvaro ska översättas till andelen arvode som avdrag görs på.

Ekvationen för avdrag på framtida arvode blir då följande:

$$\frac{\text{Antal frånvaranden från möten - undantag för "fridagar"}}{\text{Totalt antalt möten}} \times f = \text{Andel avdraget arvode}$$

Där f är en faktor.

Ett exempel för att förstå ekvationen kan vara att om f låts vara 1 så blir avdraget lika stort som andelen frånvaro, vilket gör att avdraget skulle motsvara 4 % av arvodet om andelen frånvaro var 4 %. Om däremot andelen frånvaro fortfarande låts vara 4 % men f låts vara 0.5 så skulle avdraget endast motsvara 2 % av arvodet.

De politiska sekreterarna bör få i uppgift att gemensamt sammanställa mängden frånvaro för de olika partierna baserat på närvarolistan från de olika sammanträdena. Anledningen till att de politiska sekreterarna bör göra sammanställningen är då det försäkras att partierna har direkt insyn i den egna och andra partiers frånvaro. Sammanställningen sänds sedan vidare till den sin ansvarar för arvode vid slutet av varje år.

Ett annat alternativ är även att ansvariga nämndsekreterare ansvarar för rapportandet, och att det är upp till respektive partigrupp att hålla sig uppdaterade om de vill ha en inblick i mängden frånvaro som föreligger.

Om en gruppledare bedömer att avdrag bör göras mot en enskild ledamot i dennes parti för att inte de kollektiva handlingarnas problem (Collektive Action-problem) ska uppstå så kan även val- och demokratinämnden besluta om att avdrag av hela grundarvodet ska göras på viss bestämd tid mot en enskild ledamot. Ledamotens frånvaro räknas dock fortfarande till den totala frånvaron.

Grundantaganden och syfte:

Grundantagandet är att ett politiskt parti som grupp har som ansvar mot invånarna att representera dessa i enlighet med deras position som folkvalda representanter. Detta motiveras också av att de flesta politikerna valts genom partilista och inte namnkryssning. I valet 2018 var det exempelvis endast 8 av 61 som valdes genom personkryssningar, varav samtliga redan befann sig i eller vid toppen av partilistan ([Valmyndigheten](#)).

Ett problem är dock att det endast är fysisk närvaro som mäts, detta då fysisk närvaro inte nödvändigtvis innebär mental närvaro, även om fysisk närvaro kan anses vara ett krav för mental närvaro.

Syftet med förslaget är att maximera närvaron vid politiska sammanträden, där denna strategi kan antas vara effektiv för att uppnå målet. Det lägger även ett tydligt ansvar på de politiska partierna som väljare av representanter (exempelvis genom utformandet av partilistor) att se till att de även närvarar och representerar invånarna.

Ekonomiska konsekvenser:

Förslaget drabbar de som sitter i nämnders utskott hårdare då avdraget handlar om en procentsats, vilket dock kan vara önskvärt då det motiverar de som sitter i nämnder – och som ofta är mer erfarna – att inom partierna hjälpa till med att öka närvaron på samtliga sammanträden genom att engagera sig mer i den egna politikerbasen.

Huruvida förslaget påverkar besparingar som kommer till följd av indraget arvode eller inte beror på vilket värde förändringsfaktorn ges. En möjlig fastställning av en förändringsfaktor skulle även kunna utgå från att intäkterna ska bli ungefär desamma.

Rörande kostnader i arbetstidsåtgång så bedöms förslaget ta något längre tid än nuvarande avdragssystem. Dock har ingen utförlig undersökning av arbetsbördan gjorts, och avdraget måste även endast bestämmas en gång per år jämfört med de två gånger per år som förslag 3 förespråkar, vilket är det alternativ som mest liknar nu rådande riktlinjer.

Konsekvenser för ERS 2020, samt övriga konsekvenser:

Om detta förslag godtas så måste en mindre ändring ske i ERS 2020 genom beslut i kommunfullmäktige så att förslaget rör hela partigrupper ([ERS 2020](#): s.6–7). Det gemensamma ansvaret bland medlemmar i ett parti för dess ledamöters närvaro vid sammanträden måste även inarbetas i uppdragen för att konflikt med kommunallagen inte ska uppstå.

Förslag 3 (och 3b):

Utgångspunkt:

Politiker deltar till stor del i politiken på grund av de ekonomiska incitament som ges.

Förslag:

Att införa ett system där avdrag sker på framtida ersättning genom att det månadsvis granskas om ledamöter varit frånvarande från mer än 50 % av sammanträdena under en gången månad. Avdragen bestäms då halvårsvis, där avdrag motsvarar arvodet för andelen månader som given ledamot varit frånvarande mer än 50 %. Nämndsekretariatet för respektive nämnd rapporterar då frånvaron en gång per halvår till kansliet, som sedan rapporterar om vilka ledamöter som varit frånvarande mer än 50 % en given månad, samt antalet månader som dessa varit frånvarande mer än 50 %, till berörda gruppledare. Om gruppledarna då finner att någon av särskild anledning bör undantas från avdraget så rapporterar de detta till val- och demokratinämnden som med majoritetsbeslut kan bestämma att undantag från avdrag ska göras.

Avdraget slås då samman och delas ut från första månaden under nästa halvår till dess att avdraget uppgår till bestämd summa.

Om frånvaron gäller för gruppledaren i partiet får inte förfrågan om undantag lämnas av denna. Detta kan istället göras av annan ledamot från partiet som även i dessa fall måste ange särskild anledning.

Avdrag görs mot samtliga ledamöter där frånvaro av beskriven mängd föreligger så vida inte val- och demokratinämnden beslutat annorlunda baserat på särskilt skäl från berörd gruppledare eller ledamöter (i de fall det gäller gruppledaren). Det sista halvåret under mandatperioden har frånvaro ingen effekt på framtida arvode, med hänvisning till att avdragen i sådana fall först skulle kunna realiseras under nästkommande mandatperiod, vilket inte är önskvärt med hänvisning till att förändring kan ske i arvodet och den extra mängd administrativt arbete som tillkommer.

Arbetsutskott ska inte räknas med om inte både ordinarie ledamot och ersättare är frånvarande. Detta då både ordinarie och ersättaren får samma ökning i grundarvodet för delaktighet i gällande nämnd, och då ersättare får denna ökning trots att denne inte får delta i arbetsutskott om ordinarie är på plats.

För fall då ledamöter väljer att avgå så kommer inget avdrag ske baserat på föregående halvår med hänvisning till att ledamöterna – då de avgått – inte erhåller någon ersättning för nästkommande halvår. Det kan då även anses att frånvaron åtgärdas i sådan mån att avgående ledamot inte kommer att ge upphov till ytterligare frånvaro efter avgång.

(Förslag 3b) Det går också att ha ett förslag som gäller sex månader:

Fördelen med att ha en period på sex månader är att en ledamot som i regel närvarar men som får förhinder en månad inte straffas för detta genom att beslutet om avdrag grundas på en större mängd möten. Det hjälper då framförallt de ledamöter som endast har ett eller ett fåtal möten i månaden, då de annars vid frånvara från detta enda möte får avdrag på arvodet. Nackdelen är dock att systemet kan utnyttjas genom att någon är frånvarande precis så många möten som är tillåtet. Detta måste dock inte vara en större andel än vad som är möjligt att frånvara med ett en-månads-system, vilket kan åskådliggöras genom att tänka sig en ledamot som har två möten i månaden men som frånvarar från hälften. Bortsett från för- och nackdelen så har förslagen samma effekt förutsatt att frånvaro mäts i antal möten, bortsett från att beslutet grundas på flera möten. Detta är dock inte i ett bättre alternativ än att avdrag bestäms månad för månad om gränsen på 50 % främst är till för att göra det lämpligt ur praktisk synvinkel, och att det egentligen är önskvärt att alltid göra ett proportionellt avdrag i likhet med förslag 4.

Om mätningen över sex månader sker på så vis att avdrag görs om andelen månader där frånvaron överstiger 50 % överstiger 50 % så möjliggörs en stor mängd frånvaro, då en – utifrån tanken att en har exempelvis två möten per månad – kan vara frånvarande 75 % av mötena utan att få avdrag. Detta kan dock motiveras av en utgångspunkt såsom att ledamöter går på möten om de inte får förhinder, men med denna utgångspunkt så är förslag 1 lämpligare.

Grundantaganden och syften:

Förslaget utgår ifrån att politiker till stor eller viss del deltar vid politiska sammanträden på grund av ekonomiska förmåner, och att det därför är lämpligast att öka fysisk närvaro genom att göra avdrag i det arvode som erhålls. Det antas också i likhet med förslag 2 att avdrag bör grundas på fysisk närvaro, där ingen hänsyn tas till eventuellt arbete som gjorts utanför sammanträdena (eller hur aktiva ledamöterna är under sammanträdena).

Dock är förslaget även förenligt med att vissa – men inte alla – politiker främst drivs av ekonomiska incitament, och att avdraget därav får dessa att närvara mer, samtidigt som de som är mer altruistiskt lagda inte ser avdraget som den största förlusten vid frånvaro. Dock så blir avdraget fortfarande en börda för de mer altruistiska politikerna.

I övrigt bör nämnas att förslaget i optimala fall skulle gå ut på att avdrag görs i motsvarighet till andelen frånvaro från sammanträden totalt, oavsett om den överstiger 50 % en given månad eller inte. Dock skulle detta rent praktiskt vara mycket krävande, och därför inte genomförbart. Mer om detta finns under förslag 4.

Syftet med denna typ av lösning är att politiker ska hindras från att åtnjuta ekonomiska bistånd trots frånvaro.

Ekonomiska konsekvenser:

För de som endast är ledamot och ersättare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd så innebär frånvaro för en månad en framtida förlust i arvode på $\approx$ 830 kr. För ledamöter i nämnder som också är ledamöter eller ersättare i nämndernas utskott eller kommunstyrelsens utskott så blir avdraget för en månad med över 50 % frånvaro $\approx$ 1243 kr.

I övrigt leder förslaget till vissa besparingar för kommunen i form av icke utbetalad ersättning, men en kostnad är den tid som det tar att exekvera denna typ av avdrag, vilket uppgår till 2-3 arbetsdagar per halvår.

Konsekvenser för ERS 2020:

Ingen konflikt uppstår med ersättningsbestämmelserna 2020 ([ERS 2020](#): s.7).

Förslag 4:

Ett ytterligare alternativ som här endast beskrivs i korthet är att frånvaron mäts månadsvis där avdrag görs motsvarande andelen möten som en enskild ledamot varit frånvarande, där ingen gräns med exempelvis 50 % används. Förslaget bedöms dock vara olämpligt med hänvisning till att arbetsbördan ökar mer än sexfaldigt i jämförelse med exempelvis förslag 3, vilket är det förslag som mest liknar nuvarande riktlinjer.

Om detta, den ökade arbetsbördan till trots, anses vara ett attraktivt förslag bör en investering i förbättrad programvara för hantering av frånvaro övervägas.

Ekonomiska konsekvenser:

De ekonomiska intäkterna från avdrag förväntas öka. En kostnad tillkommer dock om en investering i programvara ska göras. Mer precisa ekonomiska effekter framtas om förslaget skickas på återremiss.

Konsekvenser för ERS 2020:

Ingen konflikt uppstår med ersättningsbestämmelserna 2020 ([ERS 2020](#): s.7).

Lagkrav

I kommunallagen framgår att "[o]m fullmäktige beslutar att arvode ska betalas, ska arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag" ([Kommunallag \(2017:725\)](#): kap 4, 16 §).

Koppling till gällande styrdokument

Ersättningsbestämmelser 2020 ([ERS 2020](#): s.6–7).

Förvaltningens analys och slutsatser

Förvaltningen anser att förslag 1, 2 och 4 (med tillägget att programvara utvecklas) samtliga är lämpliga utifrån deras respektive grundantaganden. Förslag 3 anses mindre lämpligt då det framstår som en mindre välutformad applicering av förslag 4. Ur arbetssynpunkt föredrar kommunstyrelsekontoret förslag 1 då det minskar arbetsbördan som kommer av att räkna ut och exekvera avdrag.

Tidplaner

Tidsplanen beror på vilket förslag som väljs. Förslag 1, 3 och 4 kan appliceras efter att nuvarande avdragsperiod avslutats. Förslag 2 måste invänta beslut om ändring av ERS och uppdrag, och kan då börja appliceras från och med nästkommande nya år.

Hanna Hellquist
Biträdande kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Mikael Forssander
Kanslichef
Kommunstyrelsekontoret

Bilagor

Bilaga 1 Protokollsutdrag val- och demokratinämnden 52§ 2019-09-19
Bilaga 2 Nuvarande riktlinjer för avdrag på grundarvode 2017-01-24
Bilaga 3 förslag till nya riktlinjer för avdrag på grundarvode 2019-10-31
Bilaga 4 Internremiss 2019-12-02
Bilaga 5 Remissvar från Miljöpartiet de gröna 2020-02-04
Bilaga 6 Remissvar från Roslagens oberoende parti 2020-01-28
Bilaga 7 Remissvar från Sverigedemokraterna 2020-01-28
Bilaga 8 Remissvar från Socialdemokraterna 2020-01-28

Beslut skickas till

Gruppledarna i kommunfullmäktige

InstanceName

§52

Dnr VN 2019-31

Avdrag på grundarvode på grund av frånvaro vid sammanträden i kommunfullmäktige och nämnder 1 januari - 30 juni 2019

Beslut

1. Val- och demokratinämnden beslutar att avdrag ska göras på grundarvodet för de ledamöter och ersättare som varit frånvarande hälften eller mer än hälften av sammanträdena i fullmäktige, styrelse och nämnd under perioden 1 januari – 30 juni 2019 enligt den av kansliavdelningen upprättade förteckningen med tilläggsyrkandet att gruppledarnas rekommendationer följs.
2. Val- och demokratinämnden uppdrar kommunstyrelsekontoret att revidera riktlinjerna för avdrag på grundarvode för förtroendevalda på grund av frånvaro och att de nya riktlinjerna ska börja gälla från och med 1 januari 2020.

Sammanfattning av ärendet

Kansliavdelningen har enligt rådande riktlinjer för avdrag sammanställt en förteckning över de ledamöter och ersättare som varit frånvarande vid sammanträden i fullmäktige, styrelse och nämnd under perioden 1 januari – 30 juni 2019. Varje gruppleddare har fått en förteckning över de förtroendevalda i sitt parti som är aktuella för avdrag och har haft möjlighet att lämna kompletterande beslutsunderlag under sex veckors tid. Underlag har inkommit till kansliavdelningen och val- och förtroendemannanämnden föreslås besluta om avdrag enligt den upprättade förteckningen.

Beslutsunderlag

Avdrag på grundarvode på grund av frånvaro vid sammanträden i kommunfullmäktige och nämnder
Förteckning förtroendevalda 2019

Beslutande sammanträde

Reservationer

Conny Andersson (S) lämnar följande reservation:

Nämnden beslutade att avdrag ska göras enligt en hävdad praxis där frånvaro 50% eller mer ger avdrag för 5 månader. Nämnden beslutade också enhälligt att då beslut angående reglemente saknas och praxis i flera delar kan ifrågasättas ska hela reglementet omarbetas och förslag till nytt reglemente föreläggas nämnden i nov/dec-2019.

Att då inte iaktta försiktighet vid avdrag på grundarvode, utan besluta enligt en praxis som nämnden beslutat ompröva kan inte ses som annat än ett olyckligt beslut.

Nämndens beslut kommer att för ledamöter som får avdrag att vara giltigt in på år 2020, då sannolikt ett nytt och genomtänkt reglemente träder i kraft.

Conny Andersson S

Yrkanden

Conny Andersson (S) yrkar att avdrag på grundarvode för frånvaro ska göras i proportion till frånvaron med undantag på de som gruppledarna har rekommenderat inte ska få avdrag.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Jenny Liljenström (MP) yrkar att val- och demokratinämnden beslutar i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag med tilläggsyrkandet att gruppledarnas rekommendationer följs.

Beslutsgång

Ordförande ställer först Conny Anderssons (S) yrkande mot kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag och finner att val- och demokratinämnden beslutar i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag.

Votering begärs och verkställs. Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag.

Ordförande frågar sedan om val- och demokratinämnden kan besluta i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag med tilläggsyrkande från Jenny Liljenströms (MP), och finner att nämnden beslutar i enlighet med förslaget.

Conny Andersson (S) reserverar sig till förmån för eget yrkande och meddelar att han avser att före justeringen lämna en skriftlig reservation.

Votering

Ordförande instruerar att de som önskar bifalla kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag röstar JA medan de som önskar bifalla Conny Anderssons (S) förslag röstar NEJ.

Votering verkställs med följande resultat:

5 röster för JA

4 röster för NEJ

Beslutet ska skickas till

Löneservice

Gruppledare i fullmäktiges partier

Kansliavdelningen

Handläggare: Nina Svensson
 Titel: Projektledare
 E-post: nina.svensson@norrtaelje.se

Till
 Val- och förtroendemannanämnden

Riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda vid frånvaro

Förslag till beslut

Val- och förtroendemannanämnden antar reviderade riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda på grund av frånvaro vid sammanträden med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnder enligt kommunstyrelsens tjänsteutlåtande den 24 november 2017.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Kommunstyrelsekontoret har tagit fram reviderade riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda på grund av frånvaro. Syftet är att justera tidsperioderna för beslut om avdrag respektive för redovisning av frånvaro så att de blir överensstämmande. Då ärendet behandlas i val- och förtroendemannanämnden halvårsvis är det lämpligt att också frånvaron beräknas och redovisas per halvår, i stället för en gång per tertial som tidigare varit gällande. Syftet är också att ytterligare förtydliga processen där gruppledarna i respektive parti ansvarar för att meddela vilka av deras förtroendevalda som ska ha avdrag på sitt grundarvode. Genom att förkorta tiden som gruppledarna har på sig för återrapportering till val- och förtroendemannanämnden minskas risken för att frågan inte återkopplas på det sätt som avses. Gruppledarnas tid för återkoppling förkortas således från två månader till två veckor.

Bakgrund

Val- och förtroendemannanämnden har identifierat behovet av en översyn av riktlinjerna för avdrag på grundarvodet för förtroendevalda på grund av frånvaro vid sammanträden med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna. Kommunstyrelsekontoret fick därför i uppdrag av val- och förtroendemannanämnden den 10 oktober 2017 §38 att ta fram nya riktlinjer med syfte att förtydliga och effektivisera processen för redovisning av frånvaro samt beslut om avdrag på grundarvodet till följd av detta.

Samberedning

Ärendet har beretts av kansliavdelningen.

Beskrivning av ärendet

Enligt rådande ersättningsbestämmelser har förtroendevalda rätt till ett grundarvode för sitt uppdrag. Arvodet är tänkt att ersätta den tid som den förtroendevalda avsätter för sitt uppdrag som inte direkt härrör till sammanträden. Detta gäller exempelvis läsning av sammanträdeshandlingar, gruppmöten och andra förberedelser. Om en förtroendevald inte närvarar vid sammanträdena vid upprepade tillfällen kan val- och

förtroendemannanämnden besluta om att grundarvodet ska dras in för en viss tid utifrån de riktlinjer som nämnden tidigare beslutat om.

Enligt nuvarande riktlinjer som val- och förtroendemannanämnden ska avdrag göras på grundarvodet för de ledamöter som varit frånvarande från hälften eller mer än hälften av nämndens sammanträden under ett tertial. Kommunstyrelsekontorets förslag är i stället att kommunkansliet sammanställer en lista över de förtroendevalda som varit frånvarande hälften eller mer än hälften av nämndens sammanträden per halvår. Därefter överlämnar kommunkansliet listan till berörda partiers gruppleddare. Gruppleddarna har sedan två veckor på sig att återkomma med ett förslag gällande vilka ledamöter som bedöms inte ha fullgjort sitt uppdrag och därmed ska ha avdrag på grundarvodet. Val- och förtroendemannanämnden beslutar sedan om avdraget utifrån gruppleddarens rekommendation. I likhet med tidigare riktlinjer fattas beslut om avdrag vid två tillfällen per år. Detta innebär att varje förtroendevald med hög frånvaro får en individuell prövning av sin gruppleddare. I övrigt gäller, precis som tidigare, att de förtroendevalda som enligt gruppleddaren inte fullgjort sitt uppdrag förlorar hela sitt grundarvode för de kommande fem månaderna.

Koppling till gällande styrdokument

I Norrtälje kommuns ersättningsbestämmelser för förtroendevalda fastslås att val- och förtroendemannanämnden får besluta om avdrag på grundarvode vid upprepad frånvaro enligt nämndens riktlinjer.

Lagkrav

Inte tillämpligt.

Ekonomiska konsekvenser

Det nya förslaget till riktlinjer bedöms inte innebära några förändrade ekonomiska konsekvenser.

Konsekvensanalys/riskanalys

Genom att påskynda gruppleddarnas tidsspann för återkoppling till val- och förtroendemannanämnden bedöms risken för utebliven eller försenad återkoppling minska.

Tidplaner

Riktlinjerna kommer träda i kraft den 1 januari 2018. Riktlinjerna kommer att utvärderas i samband med beslutstillfällena.

Ulla-Marie Hellenberg
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Mikael Forssander
Tillförordnad kanslichef
Kommunstyrelsekontoret

Beslut skickas till

Gruppleddarna i kommunfullmäktiges partier
Kansliavdelning

Riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun

Val- och demokratinämnden
XXXX-XX-XX § XX

1. Inledning

Kommunallagen ger kommuner rätt att ge förtroendevalda arvoden som ersättning för det arbete som är förenat med uppdragen.

Förtroendevalda med grundarvode i Norrtälje kommun omfattas av dessa riktlinjer. Med förtroendevald avses:

- Ledamot och ersättare i kommunfullmäktige
- Ledamot och ersättare i kommunstyrelsen eller annan nämnd som har utsetts av kommunfullmäktige
- Ledamot och ersättare i utskott som har utsetts av kommunstyrelsen eller annan kommunalnämnd

I ersättningsbestämmelserna, ERS 2019, finns det möjlighet för val- och demokratinämnden att besluta om avdrag på grundarvode enligt följande:

”Om någon ledamot eller ersättare ofta är frånvarande från sammanträden ska i första hand berört partis gruppleddare undersöka orsaken och uppmana till närvaro. Vid upprepad frånvaro för ledamot eller ersättare, kan val- och demokratinämnden besluta att grundarvodet ska dras in för viss tid enligt riktlinjer som val- och demokratinämnden beslutar.”

2. Grundarvode

Grundarvode är ersättning för inläsning av handlingar och andra förberedelser, gruppmöten, underhandskontakter samt övriga kontakter som sker till följd av det politiska uppdraget.

Arvodet utbetalas med 9949 kr/år till ledamot och ersättare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd.

Arvodet till ledamot i nämnd som också är ledamot och ersättare i nämndens utskott eller kommunstyrelsens utskott är 14 920 kr/år.

Grundarvodet betalas ut med 1/12 per månad.

3. Avdrag på grundarvode

Mandatperioden är fyra år. Den förtroendevalde som varit frånvarande från hälften eller mer än hälften av periodens ordinarie sammanträden under första halvåret i en mandatperiod får inget avdrag på grundarvodet. Med ordinarie sammanträden menas, utskott, nämnd, styrelse eller kommunfullmäktige. Men gruppleddaren för de politiska partierna i kommunfullmäktige informeras om denna frånvaro och gruppleddaren ska undersöka orsaken och uppmana till närvaro.

Under resterande del av mandatperioden gör nämndsekreteraren för respektive utskott, nämnd, styrelse eller kommunfullmäktige månadsvis en sammanställning av

frånvaro och om en förtroendevald varit frånvarande mer än 50 % av månadens sammanträden görs avdrag enligt proportionalitetsprincipen. Avdrag görs för de tillfällen den förtroendevalda har varit frånvarande under månaden och dras på efterföljande månads utbetalning.

Eftersom avdrag görs i efterhand, kommer den som lämnar sitt uppdrag efter hög frånvaro, inte att drabbas av avdrag.

För valårets andra halvår görs ingen sammanställning av frånvaron, eftersom ledamöter lämnar eller byter uppdrag i samband med bytet av mandatperiod.

KOMMUNSTYRELSEKONTORET

Handläggare: Estefanía Luna Delgado
E-post: estefania.luna-delgado@norrtaelje.se

Internremiss: Revidering av riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda

Sammanfattning

Kommunstyrelsekontoret fick i uppdrag av val- och demokratinämnden den 19 september 2019 § 52, att revidera riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda. Kansliavdelningen har tillsammans med val- och demokratinämndens presidium tagit fram ett förslag på riktlinjer.

Presidiet har valt att skicka ut förslaget på remiss till val- och demokratinämnden, svar ska vara kansliavdelningen tillhanda senast den 3 februari 2020, ksnamndsekretariat@norrtaelje.se. Val- och demokratinämnden förväntas ta beslut den 20 februari 2020.

POSTADRESS

Box 800, 761 28 Norrtälje
Ekonomiavdelningen

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-71000
kontaktcenter@norrtaelje.se
www.norrtaelje.se

Inledning

Kommunallagen ger kommuner rätt att ge förtroendevalda arvoden som ersättning för det arbete som är förenat med uppdragen.

Förtroendevalda med grundarvode i Norrtälje kommun omfattas av dessa riktlinjer. Med förtroendevald avses:

Ledamot och ersättare i kommunfullmäktige

Ledamot och ersättare i kommunstyrelsen eller annan nämnd som har utsetts av kommunfullmäktige

Ledamot och ersättare i utskott som har utsetts av kommunstyrelsen eller annan kommunalnämnd

I ersättningsbestämmelserna, ERS 2019, finns det möjlighet för val- och demokratinämnden att besluta om avdrag på grundarvode enligt följande:

”Om någon ledamot eller ersättare ofta är frånvarande från sammanträden ska i första hand berört partis gruppledare undersöka orsaken och uppmana till närvaro. Vid upprepad frånvaro för ledamot eller ersättare, kan val- och demokratinämnden besluta att grundarvodet ska dras in för viss tid enligt riktlinjer som val- och demokratinämnden beslutar.”

Grundarvode

Grundarvode är ersättning för inläsning av handlingar och andra förberedelser, gruppmöten, underhandskontakter samt övriga kontakter som sker till följd av det politiska uppdraget.

Arvodet utbetalas med 9949 kr/år till ledamot och ersättare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd.

Arvodet till ledamot i nämnd som också är ledamot och ersättare i nämndens utskott eller kommunstyrelsens utskott är 14 920 kr/år.

Grundarvodet betalas ut med 1/12 per månad.

Avdrag på grundarvode

Mandatperioden är fyra år. Den förtroendevalde som varit frånvarande från hälften eller mer än hälften av periodens ordinarie sammanträden under första halvåret i en mandatperiod får inget avdrag på grundarvodet. Med ordinarie sammanträden menas, utskott, nämnd, styrelse eller kommunfullmäktige. Men gruppledaren för de politiska partierna i kommunfullmäktige informeras om denna frånvaro och gruppledaren ska undersöka orsaken och uppmana till närvaro. - [Det här stycket känns onödigt krångligt och otydligt. Varför göra en uppdelning av regelverket mellan första halvåret och resterande tid av mandatperioden? Här tror vi att det är viktigt med tydlighet och ett konsekvent regelverk. Alla nya ledamöter tillsätts ju vid samma tid för alla partier och reglerna borde gälla från start.](#)

Under resterande del av mandatperioden gör nämndsekreteraren för respektive utskott, nämnd, styrelse eller kommunfullmäktige månadsvis en sammanställning av frånvaro och om en förtroendevald varit frånvarande mer än 50 % av månadens sammanträden görs avdrag enligt proportionalitetsprincipen. Avdrag görs för de tillfällen den förtroendevalda har varit frånvarande under månaden och dras på efterföljande månads utbetalning. - [här kan det vara bra att förtydliga vad som menas med proportionalitetsprincipen.](#)

Eftersom avdrag görs i efterhand, kommer den som lämnar sitt uppdrag efter hög frånvaro, inte att drabbas av avdrag. [Den här meningen behöver förtydligas, oklart vad som menas. Säger inte detta emot hela principen om avdrag? Lämnar du så kan du missköta ditt uppdrag, men behålla ersättningen?](#)

För valårets andra halvår görs ingen sammanställning av frånvaron, eftersom ledamöter lämnar eller byter uppdrag i samband med bytet av mandatperiod. **Den här delen är otydligt och onödigt krångligt. Är det inte bättre och tydligare att formulera det som att under pågående mandatperiod, från att tillsättningen av nya ledamöter är gjord, så gäller reglerna om närvaro samt att det i första hand är gruppledarnas bedömning i respektive parti, som är vägledande.**

Övriga synpunkter från Miljöpartiet:

- vi tycker att det är en viktig princip att man utgår ifrån att en förtroendevald ledamot och/eller ersättare, uppfyller sitt uppdrag vad gäller inläsning och förankring i partigruppen samt i de fall där man både har ordinarie och ersättare representerade i nämnden, förankrat och diskuterat med varann. Vem av dessa representanter, ordinarie eller ersättande ledamot, som sen går på själva mötet, om samtliga ej kan närvara, ska ej påverka ens grundersättning utan enbart själva sammanträdesarvodet, övrig tid man har lagt ner på att förbereda inför nämnden ska fortsatt ersättas via grundarvodet. Ett uppdrag som ledamot, ordinarie som ersättare, är ju så mycket mer än att bara närvara vid sammanträdena.
- Att det är gruppledarna i varje parti som bör ha ansvaret att bedöma ledamöternas lämplighet samt om dessa uppfyller kraven för att ses som en aktiv förtroendevald, är särskilt viktigt när det kommer till representation. Vi i Miljöpartiet lägger stor vikt vid att vi ska möjliggöra en bred representation bland våra förtroendevalda. Exempelvis kan det vara svårt att närvara på alla nämndsammanträden om man har små barn hemma. Det är inte alltid möjligt att med kort varsel hitta en barnvakt om man exempelvis måste ta hand om sjukt barn just den dagen som sammanträdet är. Men om man fullgjort sitt uppdrag fram till själva mötet, men inläsning och förankring bör detta inte vara till grund för avdrag av grundarvodet. Och detta kan ju även gälla andra fall, där ens möjlighet att delta kan påverkas av olika livssituationer, exempelvis en kronisk sjukdom för att ta ett exempel. Och därför är gruppledarnas roll viktig i bedömningen då man ser fler delar av någon engagemang i en partigrupp.
- För att gruppledarna så tidigt som möjligt ska få kännedom om något inte fungerar, kan det vara av värde att närvaro redovisas och följs upp halvårsvis, så att man tidigt kan vidta åtgärder om så behövs.
- Sammanfattningsvis vill Miljöpartiet att man ska utgå ifrån en tillitsprincip, att man utgår ifrån att ledamöter är aktiva och sköter sitt uppdrag tills motsatsen är bevisad och att gruppledarna får ett mandat och ett förtroende att bedöma detta.

Miljöpartiet de gröna i Norrtälje 2020-02-03

Magnus Hellström, ledamot
Jenny Liljenström, ersättare

Remissvar ROOP:

Roslagens oberoende parti(ROOP) tillstyrker det givna förslaget.

Gunilla Lindgren (ROOP)

Remissvar Sd:

Sd yrkar på bifall till internremissen: riktlinjer för avdrag på grundarvode för förtroendevalda i Norrtälje kommun.

Sören Karlsson (Sd)

Remissvar på remiss angående avdrag på grundarvode för förtroendevalda.

Förtroendevalda gör ett viktigt arbete för vår kommun, i de flesta fall genom deltagande på sin fritid. Det är viktigt för legitimiteten i det demokratiska samhället att kraven på förtroendevalda är tydliga men också utformade så att det är möjligt för våra innevånare att åta sig uppdrag i demokratins/samhällets tjänst. Därför är det viktigt att regelverk utformas med båda dessa aspekter aktuella.

Ersättningsbestämmelserna som beslutas av fullmäktige bör inför varje ny mandatperiod vara föremål för översyn. Under en mandatperiod bör förändringar endast förekomma då uppenbara felaktigheter/orimligheter uppdagats.

I texten redogörs för grunderna till ersättningsmodellen. Ersättningsbestämmelserna beslutas av fullmäktige.

Timarvode avser direkt tid vid sammanträde. Timarvodet utgår endast vid dokumenterad närvaro. Grundarvodet avser övrig tid som ett uppdrag i politisk nämnd kräver i form av gruppmöten i respektive parti, inläsning av handlingar och kontakter för att inhämta information mm. Grundarvodet är ett årsarvode som utbetalas månadsvis.

Det är av stor vikt att demokratiskt valda representanter i den politiska organisationen genom närvaro, dokumenterar sitt ansvarstagande för de beslut som fattas.

Vid frånvaro från nämndmöten/styrelser/fullmäktige där ersättning utgår kan Val och Demokrati nämnden besluta om regler för avdrag.

I föreliggande förslag föreslås att avdrag ska göras i efterskott, dvs på kommande utbetalningar under mandatperioden. Att de första 6 månaderna i mandat perioden ej ger underlag för avdrag på grundersättningen, utan endast ges som information till partiernas gruppleddare, samt att avdrag ej görs för de sista 6 månaderna av en mandatperiod. Denna del i förslaget är bra och innebär rimlighet och praktisk genomförbarhet.

I förslaget sägs att rapportering ska ske månadsvis under resten av mandatperioden och att avdrag ska göras på kommande utbetalningar om frånvaro föreligger vid mer än 50% av mötestillfällena under en månad. För våra nämnder/utskott, kommunstyrelse och fullmäktige genomförs mellan 7 och 10 möten på ett år, (det förekommer att extra möten aviseras då särskilda behov föreligger) Det betyder att det vanligen ej är mer än 1 möte per månad/nämnd och vid frånvaro vid detta tillfälle ska enligt förslaget då avdrag göras med nästa månads grundarvode. Detta ger ett för svagt underlag för att göra avdrag. Avdrag bör beräknas på en 6 månaders period, där närvaro/frånvaro enligt principen att frånvaro mer än 50% under 6 månader innebär avdrag med grundarvode för de månader där frånvaro föreligger. Dvs för en nämnd med 4 sammanträden under 6 månader (vår eller höst) ska avdrag göras vid frånvaro vid 3 eller fler tillfällen. Avdraget görs under kommande 6 månaders period.

Conny Andersson 2:e vice ordf. Val och Demokrati nämnden